

Årsredovisning 2020

Kulturnämnden

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning och viktigaste händelser.....	4
1.1	Sammanfattning	4
1.2	Viktigaste händelserna	4
2	Kultur.....	6
2.1	Vidga deltagandet.....	7
2.2	Utveckla kapaciteter.....	7
2.3	Gynna nyskapande	10
2.4	Nyttja tekniken	11
2.5	Öka internationaliseringen	11
3	Regiongemensamt arbete	13
3.1	Verksamhetens miljöarbete	13
3.2	Folkhälsa och social hållbarhet	13
3.3	Mänskliga rättigheter och jämlik vård	13
3.4	Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete.....	13
3.5	Lärdomar/förbättringsområden efter genomförd intern kontroll 2020.....	13
4	Tillkommande rapportering	14
4.1	Sammanfattning av effekter av corona covid-19	14
4.1.1	Verksamhet	14
4.1.2	Personal.....	16
4.1.3	Ekonomi	16
5	Mål och fokusområden.....	17
5.1	Hållbar, innovativ och kreativ region.....	17
5.1.1	Fler i arbete genom bättre matchning.....	17
5.1.1.1	Inom ramen för regional kompetensförsörjning utveckla ett strukturerat, samordnat stöd för behovsanpassad utbildning.....	17
5.1.2	Hela regionen ska växa. Jobb, kommunikationer samt delaktighet och attraktivitet i både stad och land ska öka.....	17
5.1.2.1	Via en ny regional utvecklingsstrategi finna breda politiska lösningar för att hela regionen ska utvecklas.....	17
5.1.3	Deltagandet i kulturlivet ska öka.....	17
5.1.3.1	Öka antalet insatser inom kulturen som främjar deltagande i hela regionen och bidrar till landsbygdsutveckling	23
5.1.4	Västra Götalandsregionen ska verka för att stärka innovationskraften för en hållbar industri	25
5.1.5	Klimatutsläppen från fossil energi i Västra Götaland ska minska	27

5.1.5.1	Öka takten i "Klimat 2030 Västra Götaland ställer om"	27
5.1.6	Gynna nyskapande	27
5.1.7	Gynna nyskapande	27
6	Ekonomiska förutsättningar	28
6.1	Ekonomiskt resultat.....	28
6.1.1	Resultaträkning beställare regional utveckling	28
6.1.2	Intäktsutveckling	28
6.1.3	Kostnadsutveckling	29
6.2	Eget kapital.....	29
6.3	Investeringar.....	29
7	Bokslutsdokument och noter	30
8	Övrig rapportering	31
8.1	Särskild återrapportering enligt beslut av regionfullmäktige	31
8.2	Fördjupad rapport till egen nämnd/styrelse.....	31

Bilagor

Bilaga 1: Bokslutsdokument 723 201231

1 Sammanfattning och viktigaste händelser

1.1 Sammanfattning

Kulturnämndens årsredovisning för 2020 innehåller uppföljning av de mål, fokusområden och strategiområden som kulturnämnden arbetat med samt en uppföljning av dess ekonomi. Målet från regionfullmäktige är att deltagandet i kulturlivet ska öka, vilket rapporteras i kapitel 5.1.2. Kulturnämnden rapporterar även på fem av regionfullmäktiges fokusområden.

Kulturnämnden hade tidigare det egna målet att Gynna nyskapande, det är inte längre separat utan en del av de fem strategiområden som kulturstrategin baseras på. Av kulturstrategins 63 prioriteringar ingår 44 i 2020 års verksamhet. Av dessa är 41 i status pågående, som de strävansmål de är, 3 är ej påbörjade, inga är avslutade. Några av de markerade med pågår, är i sin linda då de tagit form under 2020 som en del av ett fyraårigt uppdrag. I några fall avvaktar man i samverkansfrågor som kulturnämnden inte själv äger (exempelvis dansområdet). 2020 har även pandemin stått i vägen för måluppfyllelse.

Årsredovisningen präglas av pandemins effekter, exempelvis har besöken till scenkonstinstitutionerna minskat med 70% och museibesök med 44%. Dock mäts indikatorerna för folkbildningen med 2019 års siffror, så i dessa märks inte effekterna av pandemin ännu. Folkbildningen såg dock ett trendbrott även före pandemin. För deltagandet i folkhögskolornas kurser gäller att unika deltagare i korta kurser minskade med 21 procent jämfört med 2018. Orsaken är att omfattningen av folkhögskolans arbetsmarknadsuppdrag kraftigt minskade 2019, i hela landet.

Dialoger med omvärlden är signifikant även för 2020. 2019 fördes dialog med anledning av en ny kulturstrategi. 2020 var dialogen intensiv på grund av att kulturnämnden tog fram cirka trettio nya uppdrag till regionegna och externa aktörer - pandemins effekter blev en del av denna dialog. Även med nationell och lokal nivå samt kontinuerligt med övriga kulturaktörer, fördes dialog.

Det ekonomiska utfallet med ett positivt resultat på 0,67 mnkr visar att kulturnämnden har en budget i balans och kostnadskontroll.

Kulturnämnden, som beställarnämnd med systemperspektiv, lägger uppdrag och stöder kulturinsatser. Detta kombineras med ett ansvar för helheten det vill säga den kulturella infrastrukturen. Det är bland andra regionägda bolag och förvaltningar, föreningslivet, kommunala konsthallar, studieförbund såväl som danskompanier med internationella projekt som sammanlagt bidra till att de politiska målen uppfylls. Årsredovisningen fokuserar därför på de åtgärder och aktiviteter som bidragit till att uppfylla regionfullmäktiges och kulturnämndens mål. Målet är att i framtida rapportering mer samlat lyfta fram kulturpolitikens effekter för invånaren främst genom de regionägda verksamheterna.

1.2 Viktigaste händelserna

Covid se kapitel 4.1

Under 2020 har kulturnämnden och koncernavdelning kultur arbetat med processen att ta fram långsiktiga uppdrag och överenskommelser till närmare 30 verksamheter, varav fyra är regionägda bolag. Övriga verksamheter är

institutioner och organisationer inom varierande kulturområden som anses ha betydande roller och bärighet för kulturens infrastruktur. Uppdragen gäller 2021–2024. Viktiga tyngdpunkter i alla uppdrag är vidgat deltagande i kulturlivet samt hållbar utveckling enligt Agenda 2030. Tillsammans omfattar verksamheterna omkring en miljard kronor i regionbidrag och statliga medel som fördelas av kulturnämnden inom kultursamverkansmodellen. Verksamheterna har en central roll i att genomföra kulturstrategin och att verka framåt drivande.

2 Kultur

Avsnittet beskriver arbetet utifrån den regionala kulturstrategin *Kulturstrategi Västra Götaland – och regional kulturplan 2020–2023*.

Avsnittet beskriver arbetet utifrån särskilda satsningar i budget samt de så kallade strategiområdena i den regionala kulturstrategin *Kulturstrategi Västra Götaland – och regional kulturplan 2020–2023*. Strategiområdena utgör budgetens struktur efter RF:s mål och fokusområden, ett sätt att följa upp styrdokumentet.

Kulturnämndens budget har och en budgetpost dedikerad till strategiområdena.

Inledning

Särskilda insatser enligt budget

Westside Music

Westside Music Sweden (WMS) är det enda regionala musikexportkontoret i Sverige och i etableringsfas. De företräder ett fyrtiotal band och artister på mindre och medelstora bolag i Västra Götaland, främst inom pop och rock.

Kulturnämnden anser att WMS börjar finna sin form och nu spelar en viktig roll genom att bidra till etableringen av västsvenska artister och bolag på en arena som idag är mer internationell än någonsin.

WMS har ställt om verksamheten genom att istället för att exportera artister fysiskt via internationella musikfestivaler och turnéer satsa på filmad och streamad media med samma globala ansats. Att aktivt söka ny publik via internationella partners och digitala event har visat sig vara en fungerande strategi. Digitala showcases i Tyskland och Kina har följts av Sydkorea, Thailand och en stor satsning i Mexiko, producerad av MTV, Twitch och Amazon.

I partnerskap med Göteborg & Co (en annan medfinansiär) arbetar man för att Göteborg ska ingå i det så kallade Music Cities Network. Nätverket jobbar med utveckling, varumärkesarbete och scentillfällen i Bergen, Århus, Manchester, Berlin, Hamburg, Groningen, Nantes, Reykjavik och Sydney.

Bland små- och medelstora företag är de kulturella och kreativa näringarna mer inriktade på export, än övriga. Detta är WMS ett exempel på.

Cirkus i Väst

Cirkus i Väst är ett treårsprojekt som ska skapa bättre förutsättningar för den samtida cirkusen genom att:

- utveckla ett arrangörsnätverk för samtida cirkus
- stötta verksamma cirkusartister i Västra Götaland
- undersöka och bidra till utvecklingen av nya föreställningar genom samarbete och samordning av befintliga resurser inom scenkonst
- undersöka möjligheten till utveckling av pedagogisk verksamhet i form av cirkusträning för barn och ungdom.

2020 genomfördes projektets första år med anpassning till restriktionerna, men intresset från såväl arrangörer som cirkuskonstnärer att delta i nätverk, residens och arrangemang har visat att det finns ett behov att fortsätta stötta och utveckla infrastrukturen för samtida cirkus.

Kulturbruket på Dal

Kulturbruket på DAL prioriteras av kulturnämnden 2020 med fortsatt finansiering

genom att ett undantag görs från regeln att kommuner inte kan vara mottagare av stödformen kulturstrategiskt utvecklingsstöd. Anledningen till undantaget är att Kulturbruket på DAL är en arrangerande kulturscen av betydelse för den kulturella infrastrukturen i regionen i allmänhet och för kulturlivet i Dalsland i synnerhet. Man genomför publika arrangemang inom scenkonst såväl som föreläsningar, författarbesök, skolföreställningar med mera, och är en viktig samarbetspart för civilsamhälle, kommunal kulturskola samt det fria kulturlivet.

Precis som för alla verksamheter har Kulturbruket tvingats till kraftiga omställningar av verksamheten under 2020. Fram till mitten av mars erbjöds det ordinarie programmet med ett blandat utbud. Därefter lades all offentlig verksamhet på is. Från mitten av mars till juni avbokades 23 av 44 bokade events. En framflyttning av föreställningar till hösten gjorde att de flesta kunde behålla sina kontrakt med ändrat datum – och under hösten kunde de egna arrangemangen till viss del genomföras med gles placerad publik. Inställda evenemang har fått nya datum för föreställning under våren 2021.

Landskapsobservatorium Västra Götaland

Förvaltningen för kulturutveckling driver under en testperiod på två år Landskapsobservatorium Västra Götaland som avslutades 2020. Detta är en demokratistärkande satsning baserad på den av Europarådet lanserade Landskapskonventionen med målet att tillvarata kvaliteter i landskapen och ge invånarna inflytande över stads- och landsbygdsplanering med kulturarvet som utgångspunkt. Riksantikvarieämbetet och Länsstyrelsen i Västra Götaland är samarbetsparter i detta. 2020 utvecklades samarbetet med unga och med skolan, med akademien och med civilsamhället (Hembygd Väst), sluta avtal med kommunalförbund och med Länsstyrelsen samt delta i arbetet med att ta fram strukturbild Västra Götaland.

Filmpolitiskt toppmöte 2020

Den tredje upplagan av Filmpolitiskt toppmöte i Göteborg genomfördes i samband med invigningen av den 44:e Göteborg Film Festival, arrangerat av Göteborg Film Festival i samarbete med Västra Götalandsregionen. Målgruppen är politiker och tjänstepersoner på statlig, regional och kommunal nivå och deltagarna utgjordes till en femtedel av politiker. Syftet är att få till stånd en nationell dialog om filmpolitikens visioner, mål och utmaningar. En del av programpunkterna återkommer: inledning av kultur- och demokratiministern, kulturpolitisk debatt med nationella och regionala politiker, två aktuella frågor (jämförbarhet och ”Ska alla ha en filmfond?”) samt politisk avslutningsdebatt. Återkommande är också Johanna Koljonens presentation av årets framtidsspaning – Nostradamusrapporten – som 2020 fokuserade på ”Strömningsjättarna och det förändrade landskapet”. Rapporten sprids internationellt varje år, bland annat på filmfestivalen i Cannes.

2.1 Vidga deltagandet

Rapporteras under regionfullmäktiges mål i kapitel 5.1.3

2.2 Utveckla kapaciteter

Prioriteringar inom **utveckla kapaciteter** är att:

- fördjupa och skapa nya samarbeten mellan scenkonstinstitutioner och det fria kulturlivet i hela Västra Götaland genom att utforma arbetsmodeller för resursdelning, samproduktion och kunskapsöverföring

Pågår. I de nya långsiktiga uppdragen har stärkta samarbeten varit centralt exempelvis genom FOKIS (Folkbildning och kultur i samverkan), turnerande verksamhet och residensmöjligheter. Covid-19-pandemin har också medfört ett behov av kunskapsutbyte och gemensamma insatser gällande till exempel smittsäkra evenemang och digitalisering. Under året har också ett större samarbete mellan GöteborgsOperan, Folkteatern, Göteborgs stadsteater och Angeredsteatern resulterat i en ny gemensam magasins- och repetitionslokal i Torslanda. Detta kan öppna upp nya möjligheter för utbyten och resursdelning.

- utveckla inkluderande arbetsmetoder och stärka interkommunal samverkan som bidrar till delaktighet och hållbara (gestaltade) livsmiljöer i hela Västra Götaland

Pågår. Förvaltningen för kulturutveckling bedriver ett omfattande arbete med rådgivning och case studies i kommunerna. Platsutveckling genom särskilda medel till kultursystem som just nu genomförs runt Bottnafjorden (Tanum, Sotenäs), Kinnekulle (Götene) och Orust är också relevanta här.

- samordna rådgivning och resurser kring offentlig konstnärlig gestaltning för att i samarbete med kommunerna göra de offentliga miljöerna till mötesplatser för alla invånare

Pågår. Förvaltningen för kulturutveckling har genomfört ett stort antal rådgivande seminarier och har samlat information på webben.

- Öka upplevelsevärdet för besökare och turister genom att i samarbete med besöksnäringen samordna hållbara natur- och kulturarvsupplevelser och sammankoppla besöksmål och andra kulturarrangemang

Pågår. Uppdraget till Innovatum, ledutvecklingsarbetet (med Förvaltningen för kulturutveckling, samt storsatsning tills med regional utveckling och miljönämnden)

- ta tillvara och utveckla natur- och kulturarvet för en hållbar utveckling både på regional och kommunal nivå genom strategisk samverkan mellan kulturmiljövårdens aktörer och berörda samhällssektorer

Pågår genom t ex Prisma Västra Götaland, utvecklingsprojektet Hembygden i landskapet, förvaltningens för kulturutveckling arbete med platsutvecklingsprojekt, det regionala kulturmiljöarbetet (Kulturmiljö 2030)

- utveckla Västra Götaland som filmregion genom att i samverkan förbättra infrastrukturen, kompetensutveckla filmarbetarna och stärka förutsättningarna för talang- och idéutveckling

Pågår genom en rad insatser, framför allt uppdrag till Film i Väst och pågående omorientering när det gäller nya former för regionala samproduktionscentrum

- öka antalet angelägna forum för det offentliga samtalet genom samverkan och infrastruktur mellan olika aktörer inom litteratur

Pågår genom en förstärkt dialog med aktörerna i Göteborgs stad och en ny kartläggning av det litterära fältet i hela Västra Götaland

- öka möjligheterna för likvärdig tillgång till information, kultur och kunskap genom att bidra till bred samverkan mellan bibliotek och andra

samhälleliga aktörer samt främja utveckling av bibliotekens arbetsmetoder

Pågår. Pågår som en del av Förvaltningen för kulturutvecklings uppgifter. Ett annat exempel är *Folklab Gullspång* som är ett nytt projekt med syfte att matcha och stimulera människor och organisationer mot utveckling med fokus på digitalisering.

- Främja ökat läsande genom att synliggöra och utveckla bibliotekens läsfrämjande arbete för att inspirera till läsupplevelser, stärka litteraturens ställning och öka läs- och språkförståelsen.

Pågår som en del av Förvaltningen för kulturutvecklings uppgifter.

- bidra till kunskapsbyggande genom samverkan med Statens kulturråd gällande studier, kartläggningar och rapporter av kulturskoleverksamhet i Västra Götaland.

Pågår som en del av Förvaltningen för kulturutvecklings uppgifter.

- säkerställa de nationella minoriteterna och teckenspråkigas lagstadgade rättigheter genom att medverka till regional samordning med tydliga riktlinjer, åtgärder och ansvarsfördelning

Pågår som en del av Förvaltningen för kulturutvecklings uppgifter.

- stödja och uppmuntra kommuner i Västra Götaland att bli en fristad och initiera interkommunal samverkan genom att erbjuda regional samordning och ekonomiskt stöd

Pågår som en del av Förvaltningen för kulturutvecklings uppgifter i samverkan med kulturnämnden, se även kapitel 5.1.3.

- främja hållbar platsutveckling genom att stödja samverkan mellan kulturföretagare, kulturorganisationer och det lokala näringslivet för att lyfta platsens attraktivitet med kunskap, metodutveckling och processtöd

Pågår genom bland annat stöd till tre kultursystem i Bottnafjorden, Kinnekulle och Orust, samt genom ett avdelningsöverskridande samarbete tillsammans med regionala serviceprogrammet, förvaltningen för kulturutveckling och näringsliv. Flera platser är aktuella 2020 och en större utlysning planeras av näringsliv och regionala serviceprogrammet 2021.

- medverka till minskad psykiska ohälsa hos unga och äldre genom samarbete mellan folkhälsa, hälso- och sjukvård, kultur och andra berörda sektorer

Pågår genom uppdrag till Regionteater Väst, som innehåller ett mål om att utveckla kultur och hälsa-arbetet. Detta har påbörjats bland annat genom en satsning på dans för unga tjejer genom ett samarbete med elevhälsan och ska utvecklas under uppdragsperioden. Att arbeta via upparbetade strukturer i skolan och elevhälsovården är ett bra sätt att använda befintlig kompetens och utveckla nya samarbetsmodeller.

- främja ett gott liv genom att stärka kulturens roll i omsorgen i samverkan med kommunalförbund, kommuner och folkbildning

Ej påbörjad.

- stärka samverkan mellan den ideella idrottsrörelsen och regionala verksamheter inom områdena kultur och hälsa samt barn och ungas fysiska aktivitet för att nyttja kunskap, och engagemang

Pågår. se även kapitel 5.1.3 om rörelseglädje.

2.3 Gynna nyskapande

Prioriteringar inom **gynna nyskapande** 2020 är att:

- verka för att etablera en produktionsmiljö för de fria professionella dansaktörerna samt för en masterutbildning i koreografi på Göteborgs universitet

Pågår genom samtal med Mölndals stad, Högskolan för Scen och Musik och flera intressenter på dansområdet. Produktionsmiljön och vidareutbildningen hänger tätt samman i dansens infrastruktur. Forsåker i Mölndal har pekats ut som ett lämpligt område för en produktionsmiljö och Förvaltningen för kulturutveckling är involverad som samordnande part.

- stödja initiativ som utvecklar den samtida cirkusens uttryck, spridning och etablering i Västra Götaland

Pågår. *Se även stycket om Cirkus i Väst ovan.* Cirkus Unik har beviljats ett 3-årigt utvecklingsstöd för pedagogisk och konstnärlig cirkusverksamhet, och flera andra projektstöd till cirkusaktörer har prioriterats, bland annat till Cirkusladan i Mariestad. Västra Götalandsregionen är genom Förvaltningen för kulturutveckling även involverade i flera interregionala projekt som syftar till att stärka den samtida cirkusen. Förvaltningen har även anställt Sveriges andra cirkuskonsulent.

- bidra till musiklivets professionalisering genom att förstärka regionala stödfunktioner och möta behov av kompetensutveckling inom projektledning, internationalisering och konstnärlig utveckling

Pågår bland annat som en del av Förvaltningen för kulturutvecklings uppgifter.

- grundlägga goda förutsättningar för nya generationer av musiker genom att tydligare knyta samman kretsloppet mellan basutbildning, vidareutbildning och talangutveckling

Pågår via aktörer som Centrum för Talangutveckling i Vänersborg, Vägus, GWO/Blåsmusik Väst med flera.

- utveckla Västra Götaland som kunskapsnav för design, mode och konsthantverk i samarbete med Röhsska museet, Textilmuseet, Rörstrand museum och andra aktörer

Pågår genom förstärkt uppdrag till Textilmuseet att bli ett fönster och en motor för utvecklingen av en regional form- och designnod. Samma arbete har inletts med Rörstrands museum som nyöppnar nästa år. Även Förvaltningen för kulturutveckling kommer under 2021 att ha förstärkt fokus på denna process.

- skapa bättre yrkesmöjligheter för dramatiker, författare och översättare i Västra Götaland, genom att initiera branschmöten, nätverksträffar och samverkansplattformar och med särskilt fokus på de som skriver på de nationella minoritetsspråken och annat språk än svenska

Pågår. Nätverket Fenix har utvecklats under perioden för att stärka författare som skriver på annat språk än svenska. En rad projektsatsningar på området genom bland annat Författarcentrum Väst och Centrum för dramatik.

2.4 Nyttja tekniken

Prioriteringar inom **nyttja tekniken** är att:

i samverkan med institutionerna, de fria grupperna och arrangörsföreningar

- medverka till den digitala utvecklingen och öka tillgängligheten till teaterföreställningar genom samarbeten med organisationer med kompetens inom tillgänglighet och teknik

Pågår. Pandemin har medfört ett gigantiskt steg framåt för scenkonstens digitalisering, vilket i många fall förstärkts av det tillfälliga upphovsrättsavtalet för digitala produktioner. Folkteaterns digitala Fjärde scen blev under pandemin en experimentell scen för det internationella projektet Urgent Drama. Såväl institutioner som fria grupper har utvecklat sina kunskaper inom livestreaming och andra tekniker, vilket är viktigt att fortsätta bygga på när beteendemönster och efterfrågan förändras. Ett digitaliseringsstöd från kulturnämnden möjliggör för mindre scener och lokalhållare att nå ut till fler och utveckla sitt publikarbete. Ett samarbete har påbörjats med Riksteatern och Riksteatern Väst för att utveckla projektet Kulturnät i Västra Götaland.

- öka barn och ungas delaktighet och engagemang i det lokala natur- och kulturarvet genom utveckling av pedagogik, exempelvis utifrån digitaliseringens möjligheter och interkulturell dialog

Pågår till exempel genom fleråriga utvecklingsprojektet Barn och familjeaktiviteter på arbetslivsmuseer – Museiresan, genom uppdragen till Bohusläns museum, Innovatum och Stiftelsen Läckö slott, samt projektet Hembygden i landskapet.

- främja invånarnas digitala kompetens och medie- och informationskunnighet samt stärka invånarnas tillgång till biblioteksverksamhet genom riktade fortbildningsinsatser och ökad samverkan gällande bibliotekens infrastruktur

Pågår genom satsningar inom Stärkta bibliotek samt den regionala testarenan Medier och demokrati.

- stärka kulturföretagarnas möjligheter att leva på sina verksamheter genom att utveckla väl fungerande stödformer och bidra till ökad digital kompetens och konkurrenskraft nationellt och internationellt

Pågår genom extra satsningar på utbildningsstipendier med anledning av pandemin se kapitel 3.1, där utbildningarna hade syftet att stärka konstnärer på en marknad. Se även kapitel 5.1.5 om kulturella och kreativa näringar.

2.5 Öka internationaliseringen

Prioriteringar inom **internationalisering** är att:

- främja konstnärlig utveckling, mångfald och kvalitet i kulturutbudet genom strategiska satsningar på internationellt utbyte och internationella nätverk för konstnärer, organisationer och kommuner

Pågår - se stycket om Westside Music Sweden under *Inledning*. För övrigt har kulturnämnden upprätthållit kontakter digitalt och även fördjupat arbetet med mångfald genom samverkan med AER:s (Assembly of European Regions) grupp Intercultural Regions där kulturnämndens ordförande, har posten som vice

ordförande. VGR ansvarar för kompetensutveckling genom bland annat innehåll till Summer Academy.

Kulturnämndens uppdrag till organisationen Tillt att skapa fler EU-finansierade projekt avslutades under perioden och avrapporterades för hela 2015–2020. De samlade EU-medlen som kom regionens kulturliv till del hamnade på dryga 4 mnkr och tre slutsatser dras av uppdraget: Kontakten med europeiska nätverk och sammanhang måste öka mycket; många beviljade projekt behöver stöd även med genomförandet utöver själva ansökan; kulturnämndens medfinansiering av beviljade projekt är oundgänglig.

- medverka till den regionala påverkansagendan och beslutade strategiska förflyttningar utifrån regionala prioriteringar och behov

Pågår. Frågan om en utveckling av kultursamverkansmodellen med målet att förnya förordningen som styr den har lyfts bland annat i dialog med västsvenska riksdagsledamöter.

VGR genom kulturnämnden innehar vice ordförandeposten och medansvar för kompetensutveckling inom IRN (Intercultural Regions Network) vilket är ett påverkansarbete för RF:s mål och kulturnämndens prioritering att deltagandet i kulturlivet ska öka.

3 Regiongemensamt arbete

3.1 Verksamhetens miljöarbete

Se beskrivning i fokusområdet 5.1.5.1 *Öka takten i "Klimat 2030, Västra Götaland ställer om"* nedan.

3.2 Folkhälsa och social hållbarhet

Hur man kan nå målet att minska skillnader i hälsa formuleras i *Handlingsplan för fullföljda studier 2017–2020* som Folkhälsokommittén är ansvarig för.

Kulturnämnden verkar på olika sätt i linje med detta mål. I samverkan med regional utveckling, avdelningen Forskning och utbildning och utveckling har ett samarbete inletts mellan folkhögskolor, kommuner och samverkansförbunden. Till detta hör också arbetet med läsfrämjande där främst Förvaltningen för kulturutveckling ansvarar för insatserna.

Fullföljda studier beskrivs vidare i kapitel 5.1.3, se tabell över indikatorer: *Unika deltagare i kursverksamheter på folkhögskolor och studieförbund*.

Ett arbete pågår fortsatt i vilket samverkan med olika kulturområden kan ingå (exempelvis cirkus och dans) där fullföljda studier kopplas till målet att öka ungas fysiska aktivitet.

Se även kapitlet 5.1.3 om regionfullmäktiges mål att deltagandet i kulturlivet ska öka, prioriteringar som handlar om rörelseglädje samt de nya långsiktiga uppdraget till RF/SISU.

3.3 Mänskliga rättigheter och jämlik vård

I *För varje människa – Handlingsplan för det systematiska arbetet med mänskliga rättigheter i Västra Götalandsregionen 2017-2020*, finns målet Vidgat deltagande i kulturlivet, detta rapporteras under kapitel 5.1.3 nedan.

3.4 Verksamhetens säkerhets- och beredskapsarbete

I samband med kulturnämndens arbete med intern kontroll har även säkerhets- och beredskapsfrågorna värderats i förhållande till nämndens uppdrag. Det har inte bedömts det funnits behov av att genomföra några specifika säkerhets- och beredskapsaktiviteter för nämnden, utöver vad som pågår övergripande för VGR.

3.5 Lärdomar/förbättringsområden efter genomförd intern kontroll 2020

Kontroller har genomförts i enlighet med nämnden plan för intern kontroll och redovisas i ett särskilt ärende till nämnden. Sammanfattningsvis har de flesta risker bedömts kvarstå och återfinns i planen för internkontroll även 2020. Inga kontroller har givit anledning till att några omedelbara åtgärder behöver vidtas.

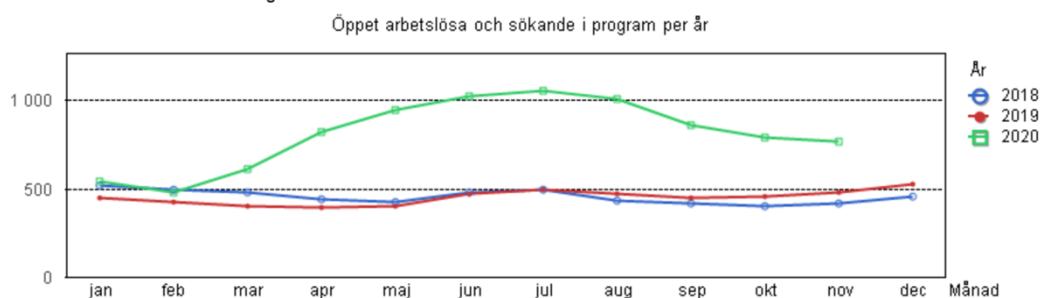
4 Tillkommande rapportering

4.1 Sammanfattning av effekter av corona covid-19

4.1.1 Verksamhet

Förändringen för kulturlivet är dramatisk och fakta och statistik är i nuläget sporadisk. I hela Västra Götaland är nu totalt 20 000 fler personer arbetslösa, än före pandemin. Kulturområdets arbetslöshetssiffror:

Månadsstatistik för Arbetsförmedlingen Kultur Media 16-64 år.

Figur 1 Arbetslöshet 2020

Statligt stöd till **korttidspermitteringar/korttidsarbete** har beslutats i olika steg och täcker nu perioden 16 mars 2020 – 30 juni 2021. Det innebär att ett företags anställda kan friställas och staten då bidrar med 80% av lönen.

Statistik från Tillväxtverket om korttidsarbete i branschen Kultur, nöje och fritid i Västra Götaland (per 7 dec 2020) visar:

Antal beviljade ansökningar	498 st
Netto-beviljat belopp (tkr)	176 439
Anställda som omfattas	2 859

Det beviljade beloppet till Kultur nöje och fritid är ungefär 2 % av beloppet till samtliga branscher.

Statistik från SCB visar att i november kunde man inte se något ökat antal företag i konkurs i branschen Kultur, nöje och fritid i Västra Götaland 2020.

Statliga insatser

Antalet statliga stöd uppgick till 27 olika för hela landet, sju av dessa är riktade till enskilda utövare (exempelvis stipendier), övriga mot scener, nätverk och liknande. Av utfallet hittills kan man se att Västra Götaland tilldelas ca 15% av det statliga stödet direkt till kulturlivet. Stödet som gick via samverkansmodellen gav Västra Götaland 24% av den statliga summan.

Kulturnämndens insatser

Eftersom några av pandemins direkta effekter genomsyrar årets rapport nämns här främst:

Intensiv dialog med nationell och lokal nivå samt kulturlivets aktörer för att klargöra läge och hur bäst utforma och rikta stödformer.

En lägesbild av kulturlivet är högst intressant nu och vi har indikatorerna som visat att:

Scenkonstens besöksiffror har minskat med 70% och en tredjedel av musikerna har lämnat sin bransch. Museibesöken minskade med 44%.

Vidare är siffror som visar digitaliseringens räckvidd intressanta här.

Kulturbolagen rapporterar dessa direkt i Plan&Styr vid samma tidpunkt som kulturnämnden. För att kulturnämnden ska kunna se helheten och ta systemansvar samlas dessa i efterhand för att utgöra underlag för diskussion om budget 2022.

Kulturnämndens åtgärder 2020 nedan avspeglar de omedelbart identifierade behoven: de enskilda konstnärerna/kulturutövarna förlorade alla uppdrag; scener/verksamheter förlorade sin publik. Med individuella stöd i form av stipendier stöttar man konstnärer, med vissa regeländringar kan medel dels säkras dels användas mer anpassat efter nya behov.

Regionstyrelsens beslut att VGR ska värna externa parter har kulturnämnden följt och stärkts av.

Kulturnämndens insatser med anledning av pandemin 2020:

- Den 2 april reviderade kulturnämnden sin detaljbudget 2020 med anledning av Coronapandemins effekter på kulturlivet. Nämnden delegerade beslutet till ordförande att ta beslut om fördelning av frigjorda medel.
- Regionstyrelsen beslutade 14 april om hur VGR ska förhålla sig till externa parter av olika slag under pandemin (RS 2020–02485). För kulturverksamheternas del skapade regionstyrelsens beslut förutsättningar för att medel kunde säkras trots förändringarna i den nya situationen pga. pandemin. Detta gäller för de 77 verksamheter med treårigt stöd (långsiktigt uppdrag, LSU, verksamhetsstöd och kulturstrategiskt utvecklingsstöd, KSU) till och med 25 augusti 2020.
- Regionstyrelsen förlängde det ursprungliga beslutet 25 augusti att gälla till 31 december (RS 2020 02485): Förlängning av regionstyrelsens beslut om åtgärder gentemot externa parter med anledning av Covid-19. Kulturnämnden kunde med detta som bas agera med syftet, en snabb återhämtning till normalläge.
- För att kunna bedöma det faktiska behovet hos dessa verksamheter efter 25 augusti ombads de komma in med beräknat ekonomiskt utfall per augusti och prognos för resterande del av året. Förfrågan gick inte till de verksamheter som fått regionstyrelsens förlustgaranti Stiftelsen Läckö slott, Västergötlands museum, Nordiska Akvarellmuseet, Folkteatern och Skara skolscen (RS 2020–03610). Det inkomna materialet visade att alla ställde om sin verksamhet främst genom digitalisering och uppskjutna aktiviteter.
- 28 april beslutade kulturnämndens ordförande efter presidiedialog om stöd och åtgärder (KUN 2020–00218). Följaktligen säkrade det beslutet medel till verksamheter med treårigt stöd. Identifierade behov hos kulturlivet var ekonomiska (i stort sett alla uppdrag försvann för kulturutövarna) och det visade sig också att justering av vissa regler underlättar. Exempelvis baseras stödnivåer på 2019 i stället för 2020, som är så särpräglad. Exempel på stödåtgärder:

- De ordinarie kulturstipendierna utökades med 30 stycken, totalt 900 000 kr.
- Utbildningsstipendier till 100 personer om 17 000 kr/stipendium.
- Stöd till Kulturakademin för att kunna erbjuda digitala utbildningar, totalt 300 000 kr.
- 500 000 kr till Folkets hus och Parkers ideellt drivna biografer.
- Studieförbundens stödnivå för 2021 tillåts baseras på året 2019 och inte 2020.
- Stöd till organisationer med långsiktigt stöd säkrades.
- Beviljade projekt återkrävdes inte på redan upparbetade medel.
- *De regionala bolagen:* Regionstyrelsen beslutade 31 mars (2020–01925) om en kapitaltäckningsgaranti som gäller till 31 december 2022 till VGR bolag med anledning av Covid-19, på maximalt 700 mnkr för bland andra Göteborgsoperan, Göteborgs Symfoniker, Regionteater Väst och Film i Väst. Göteborgsoperan beviljades 90 mnkr 26 maj.
- *Verksamheter i vilka VGR är medstiftare eller större finansiär:*
 - Regionstyrelsen tog 26 juni beslut om en förlustgaranti för eventuella underskott orsakade av Covid-19 (RS 2020–03610), för Läckö slott, Nordiska Akvarellmuseet, Skara skolscen, Västergötlands museum och Folkteatern AB på högst 9,5 mnkr.
- *Övrigt*
 - Regionstyrelsen gav nämnderna i uppdrag att göra en genomlysning av sin riskanalys och plan för intern kontroll för 2020 med anledning av Coronapandemin och dess påverkan på verksamheten. Kulturnämnden gjorde det på mötet 21 augusti.
 - Beslut 23 oktober om fördelning av 36 mkr i statliga medel: *Fördelning av utökat statsbidrag för regional kulturverksamhet 2020*, (KUN 2020–00424).
 - Extra stor andel ej dedikerade medel i detaljbudget 2021 för att öka beredskapen med anledning av pandemin.
- *Treåriga stöd till externa parter, LSU, KSU och verksamhetsstöd, som beskrivs ovan:*
 - Kulturnämndens revidering av budget (KUN 2019–00520) 2 april
 - Regionstyrelsen 14 april (RS 2020–02485) samlad hantering av externa parter
 - Kulturnämnden 28 april (KUN 2020–00218) stöd till externa parter

4.1.2 Personal

4.1.3 Ekonomi

Kulturnämnden har som beställarnämnd en roll som innebär att man har få egna kostnader och istället fördelar stöd till andra. Detta innebär att nämnden kan ha god kontroll på sin ekonomi. Det innebär också att nämnden har haft möjlighet att styra om medel inom sin budget för att kunna motverka de negativa effekterna av pandemin. Flera statliga stödpaket har riktats mot kultursektorn och nämnden har försökt att främst stötta den del av kulturlivet som inte nåts av de statliga paketen. I första hand har detta skett genom en utökning av antalet stipender och stöd för kompetensutveckling av enskilda aktörer, vilket redovisas ovan under 4.1.1.

5 Mål och fokusområden

5.1 Hållbar, innovativ och kreativ region

5.1.1 Fler i arbete genom bättre matchning

5.1.1.1 Inom ramen för regional kompetensförsörjning utveckla ett strukturerat, samordnat stöd för behovsanpassad utbildning

5.1.2 Hela regionen ska växa. Jobb, kommunikationer samt delaktighet och attraktivitet i både stad och land ska öka

5.1.2.1 Via en ny regional utvecklingsstrategi finna breda politiska lösningar för att hela regionen ska utvecklas

Kulturstrategi Västra Götaland – och regional kulturplan 2020–2023 innehåller utvecklingsområden med utgångspunkt i kulturens kapacitet och värden för regionutvecklingsuppdraget: medie- och informationskunnighet, gestaltad livsmiljö, kulturella och kreativa näringar, platsutveckling, folkbildning, bibliotek och läsfrämjande, idrott, kultur och hälsa. Dessa är ett resultat av dialoger tillsammans med kommuner, organisationer och civilsamhälle. Ovanstående områden ingår i förslaget till Regional utvecklingsstrategi vilket skapar bra förutsättningar och drivkraft i genomförandet av de båda regionala styrdokumenterna.

5.1.3 Deltagandet i kulturlivet ska öka.

Uppföljningskommentar

Kulturen ska nå och angå invånarna. Syftet med vidgat deltagande är att bidra till delaktighet och egenmakt samt att bygga en gemensam demokratisk kultur där alla har samma möjligheter att delta. Västra Götalandsregionen ska, med utgångspunkt i mänskliga rättigheter, arbeta för ett kulturliv som präglas av jämlikhet, jämställdhet och interkulturell dialog. Interkulturell dialog är ett verktyg för att komma tillrätta med ojämlikt deltagande. Den baseras på jämlik dialog mellan olika samhällsgrupper, i syfte att skapa förståelse för och lösa gemensamma samhällsutmaningar.

Först redovisas indikatorerna till regionfullmäktiges mål, därefter de prioriteringar som hör till strategiområdet Vidgat deltagande.

Indikatorer:

Andel barn- och ungdomsbesök till kulturinstitutioner

Antal unika deltagare i kurser på folkhögskolor

Antal unika deltagare i kurser på studieförbund

Stort publiktapp för kulturinstitutionerna under covid-19 pandemin.

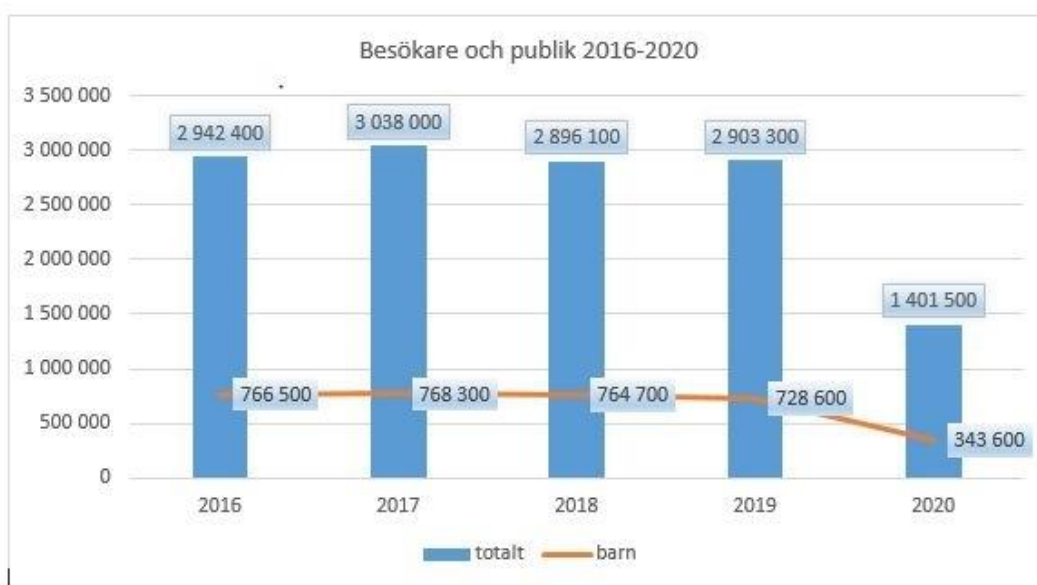
Andel barn- och ungdomsbesök till kulturinstitutioner var 25 procent. Restriktionerna för att minska smittspridningen av covid-19 slog hårt mot kulturinstitutionerna. Scenkonstinstitutionerna har sedan mars varit helt eller delvist stängda och följaktligen föll publikantalet med 70 procent jämfört med 2019, från 866 900 till 260 800.

55 procent färre barn och ungdomar besökte en scenkonstföreläsning jämfört med 2019. Scenkonstinstitutionerna hittade andra sätt att fortsatt nå ut till sin publik med bland annat streamade föreläsningar via digitala kanaler och pop upp-konserter utomhus.

Publiken som deltog på distans avspeglas dock inte i siffrorna.

Museerna drabbades också hårt trots att de flesta fick hålla öppet under våren med ett begränsat besöksantal på 50 personer. De har sedan den 24 november varit stängda på grund av skärpta restriktioner med en publikgräns på åtta personer. Jämfört med 2019 föll besöksantalet med 44 procent, från 2 036 400 till 1 140 700. Antalet barn och unga var 230 500, en minskning med 52 procent jämfört med 2019.

Sammanlagt uppgick det totala besöksantalet till kulturinstitutionerna till 1 401 500, motsvarande en minskning med 55 procent jämfört med 2019. Utfallet för barn och ungdomar var 343 600, motsvarande en minskning med 53 procent jämfört med 2019. Andelen barn- och ungdomsbesök av det totala besöket var 25 procent.

Figur 2 Besökare och publik 2016-2010

Kommentar: Figuren visar publik till 10 verksamheter inom scenkonstområdet och besökare till 11 verksamheter inom museiområdet. Barn och unga avser med vissa undantag upp till 18 år. Siffrorna är avrundade till jämna hundratal. Källa: Kulturdatan och separat redovisning från kulturverksamheter för 2019.

Folkbildningen – 3 procent färre kursdeltagare 2019

Observera att siffrorna för folkbildningen gäller 2019, och visar alltså inte effekterna av pandemin.

Enligt Folkbildningsrådet är folkbildningen Sveriges största kulturarena[1]. I Västra Götaland är de tio studieförbunden heltäckande över de 49 kommunerna vilket tillsammans med de 21 folkhögskolorna, ger människor i hela regionen möjlighet att utbilda sig, ta del av kultur och utveckla sitt eget skapande.

Folkbildningen kompletterar och samarbetar med kulturinstitutionerna (bland annat i projektet FOKIS – Folkbildning och kultur i samverkan) och medverkar därmed till ett varierat och lokalt förankrat kulturutbud.

Folkhögskolornas och studieförbundens totala verksamhet nådde 3 procent färre invånare 2019 jämfört med året innan. 2019 uppgick det totala antalet deltagare i folkbildningen till 227 100. Antalet unika deltagare visade en stigande trend från 212 600 år 2014 till 233 900 år 2018, men 2019 bröts dock trenden av en minskning med 6 800 deltagare, vilken motsvarar tre procent. Det totala antalet låg fortfarande sju procent högre än 2014 (här bör tas hänsyn till befolkningstillväxten av 5,75 procent under perioden 2014 - 2019).

Antalet unika deltagare i långa kurser vid folkhögskolor lag på samma nivå som 2018, medan deltagarantalet i korta kurser minskade med 21 procent jämfört med 2018. Orsaken till detta är att omfattningen av folkhögskolans arbetsmarknadsuppdrag kraftigt minskade 2019 (med 38 procent för hela Sverige). Det påverkade Folkhögskolan i Viskadalen mest, med drygt 1300 deltagare färre på de korta kurserna. Även deltagarantalet i estetiska korta kurser minskade, men däremot steg deltagarantalet i estetiska långa kurser i samma omfattning.

Studieförbundens utbud domineras av kultur som och studieförbunden är en central aktör för lokalt kulturliv, särskild i landsbygdskommunerna[2]. Antalet unika deltagare vid studieförbunden var 211 600, varav 120 400 till studiecirkel och 91 200 till annan folkbildningsverksamhet. Deltagarantalet 2019 var två procent mindre än 2018.

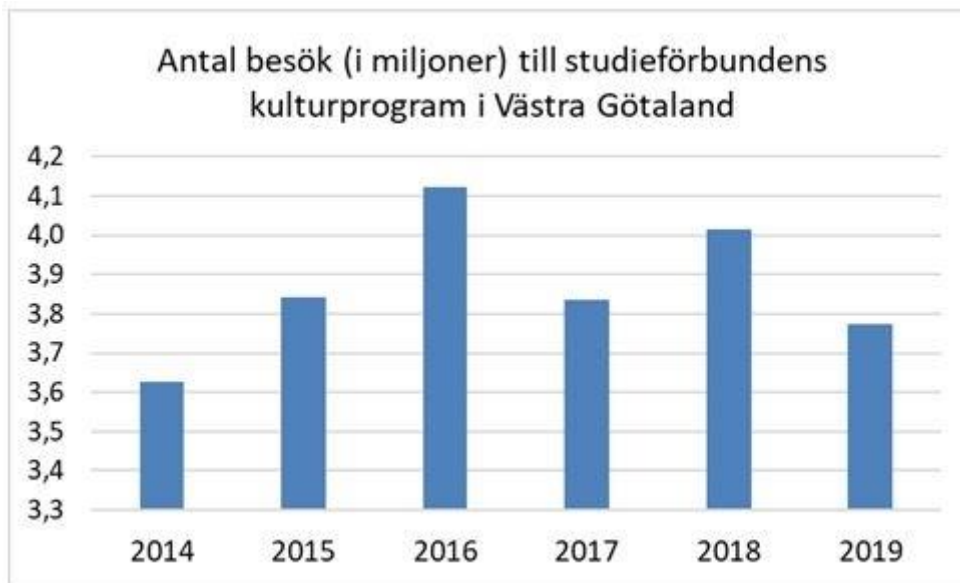
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	förändring i % 2018	förändring i % 2014
Folkhögskolor	16 400	15 000	14 800	15 000	18 100	15 500	-14%	-6%
varav korta kurser	12 800	11 400	10 600	10 500	12 100	9 600	-21%	-25%
varav långa kurser	3 700	3 600	4 300	4 500	6 000	5 900	-1%	61%
Studieförbund	196 200	203 100	211 600	212 600	215 800	211 600	-2%	8%
Totalt	212 600	218 100	226 400	227 600	233 900	227 100	-3%	7%

Figur 3 Deltagare folkhögskolor och studieförbund

Källor: Folkbildningsrådet och SCB

3,8 miljoner besökare till studieförbundens kulturprogram 2019

Antalet kulturprogram vid studieförbunden har ökat stadigt under de senaste decennierna, men besöksantalen har stannat på runt fyra miljoner sedan 2016. Utfallet för 2019 är cirka 3,8 miljoner, som är drygt 0,2 miljoner färre besökare än 2018. Det är viktigt att notera att varje kulturprogram genomförs vid ett enstaka tillfälle, medan varje studiecirkel och annan folkbildningsverksamhet genomförs vid flera tillfällen. Dessutom registreras kulturprogrammets besökare och deltagare inte. Alla uppgifter om deltagarantal är därför studieförbundens skattningar.

[1] Folkbildningsrådet (2020), *Folkbildningens betydelse för samhället 2019 - Folkbildningsrådets samlade bedömning 2019*; s. 52.

[2] Folkbildningsrådet (2020), *Folkbildningens betydelse för samhället 2019 - Folkbildningsrådets samlade bedömning 2019*; s. 52. och Myndigheten för kulturanalys (2019:3), *Kulturens geografi: Tillgång till kulturutbud i landets kommuner*; s. 7

Prioriteringar inom **vidgat deltagande** är att:

- **Fördjupa, bredda och diversifiera invånarnas delaktighet i regionens kulturliv. Samarbeten mellan kulturinstitutioner och civilsamhället ska stimuleras och stöttas i syfte att kulturen ska nå och angå samhällsgrupper och geografiska områden som för närvarande inte deltar i kulturlivet samt för att förstärka tillit till offentligt finansierade kulturinstitutioner.**

Pågår: Förberedelser pågår i dialog med övriga aktörer inom organisationen VGR för att komma fram till satsningar och eventuella stödformer.

Att fördjupa, bredda och diversifiera invånarnas delaktighet i regionens kulturliv ingår även i de nya långsiktiga uppdragen som gäller 2021–2024.

- **vidga möjligheterna för alla invånare att uppleva en mångfald av scenkonst via turnéer och fast scenkonstverksamhet genom att utveckla stödfunktioner samt genom att förstärka infrastrukturen av spelplatser och arrangörer**

Pågår. Under covid-19-pandemin har möjligheten att träffa publik starkt begränsats, däremot har GöteborgsOperans kanal HemmaOpera utvecklats och Göteborgs Symfonikers tjänst GSOplay har rönt ett enormt intresse under 2020. GSO har även turnerat i alla 49 kommuner med mindre ensembler. Även GöteborgsOperan har i mindre konstellationer gjort uppskattade framträdanden på bland annat äldreboenden. Riksteatern Väst har fokuserat på arrangörsutveckling och att stötta föreningslivet under pandemin då de inte kunnat arrangera föreställningar som vanligt.

- **tillgängliggöra och sprida teater i hela regionen genom att utveckla**

turnéverksamheten med fokus på professionell teater för barn och unga

Ej påbörjad. Regionteater Väst och andra scenkonstgrupper som turnerat till skolor är i princip de enda som kunnat genomföra föreställningar och ge barnen tillgång till scenkonstupplevelser under våren, eftersom skolorna hållits öppna. I vissa fall har föreställningar kunnat flytta utomhus till skolgården. Här har dock uppdagats en ojämlikhet mellan kommuner och hur de tillgodoser barnens tillgång till kultur som bör uppmärksammas vidare.

- **öka barns och ungas tillgång till dansverksamhet genom att stärka samarbetet mellan arrangörer, kommuner, institutioner och det fria kulturlivet**

Pågår. Regionteater Väst har fått statligt utvecklingsstöd för arbetet med Dansakademin, vilket stärker den konstnärliga utvecklingen för dans för barn och unga i Västra Götaland. Danskompaniet Spinn och deras systerkompani Språng bidrar till att professionalisera dansen för unga med och utan funktionsvariationer. Projektet Danslyftet pågår, där Vänersborgs kommun har ett särskilt fokus på dans för barn och unga. Ett stöd till Stora Teatern syftar till att stärka den urbana dansen i Västra Götaland, vilket främst berör unga utövare.

- **utöka den pedagogiska cirkusverksamheten i flera kommuner i samspel med strategin för ungas fysiska aktivitet och Västra Götalandsregionens kraftsamling inom fullföljda studier**

Pågår. Den nya regionala cirkuskonsulenten på Förvaltningen för kulturutveckling (FKU) har påbörjat kartläggning och arbete för att stärka cirkuspedagogisk verksamhet i kommuner. Inom projektet Cirkus i Väst har ett stort intresse för cirkus och annan fysisk aktivitet blivit tydligt bland regionens kommuner vilket kommer arbetas vidare med under kommande år. Potentialen för att jobba med cirkus inom undervisningen och genom prova-på och andra aktiviteter är stor.

- **öka alla invånares tillgänglighet till och delaktighet i natur- och kulturarvet genom att främja samverkan mellan natur- och kulturarvsorganisationerna samt det civila samhället för gemensam verksamhetsutveckling och bättre resursutnyttjande**

Pågår. Under våren fastställdes ”Kulturmiljö 2030” – en gemensam målbild för strategiskt utvecklingssamarbete kring kulturmiljöfrågor i Västra Götaland. I samverkan ingår VGR (koncernavdelning kultur och Förvaltningen för kulturutveckling), Bohusläns museum, Västergötlands museum, Göteborgs stadsmuseum och Länsstyrelsen Västra Götaland. Syftet är att göra kulturarvet tillgängligt för alla, väl omhändertaget och nyttjat som resurs för lokal och regional utveckling. Under senare delen av året har ett prioriteringsarbete för aktiviteter de kommande åren genomförts.

Samverkansplattformen Prisma Västra Götaland är ett utvecklingsarbete kring programaktiviteter, kulturturism och digitalt berättande som syftar till att öka människors intresse för och delaktighet i industrisamhällets kulturarv och främja regional utveckling och kulturturism. På webbplatsen samlas och tillgängliggörs minnen från den industriella perioden genom att museer, kulturarvsföreningar, kommuner och privatpersoner bidrar med berättelser, filmer och bilder. Kurserna och utbildningarna har inte kunnat genomföras på grund av pandemin och de digitala förutsättningarna hos målgruppen är begränsade.

Landskapsobservatoriet Västra Götaland har en aktiv roll i projektet ”Så vilda!”, som drivs av Botaniska Trädgården i samverkan med andra parter. Projektet syftar till att öka kunskapen om samt förståelsen och engagemanget för den biologiska mångfalden. Över 2 000 elever från cirka 30 skolor runt om i Västra Götaland är med i projektet.

- **öka kännedomen om och användningen av föreningsarkiven genom att synliggöra arkivmaterialens potential, utveckla arkivpedagogiken och utnyttja digitaliseringens möjligheter**

Pågår. Efter vidare utredning av föreningsarkiven i Västra Götaland tog VGR i början av året initiativ till att ge enskilda långsiktiga uppdrag till de fyra föreningsarkiven (Arkivgruppen Väst). Fyra långsiktiga uppdrag är beslutade och samverkan pågår, som ska fortsatt utvecklas och synliggöras, speciellt inom områdena digitalisering, arkivpedagogik och vidgat deltagande.

- **främja alla barn och ungas lust att läsa och klara sina studier genom riktade fortbildnings- och inspirationsinsatser till folk- och skolbibliotekarier**

Pågår. Förvaltningen för kulturutveckling driver frågan.

- **stärka invånarnas medie- och informationskunnighet och öka motståndskraften mot desinformation i samverkan mellan myndigheter, bibliotek, skola och folkbildning**

Pågår. Föreningsarkiven har genom de nya långsiktiga uppdragen en roll här.

I arbetet med de långsiktiga uppdragen har Bohusläns och Västergötlands museum fått ett särskilt uppdrag att vara en arena för samtal om dåtid, nutid och framtid kopplat till yttrandefrihet och demokrati, samt att stödja andra museer i regionen att vara detsamma.

- **främja utvecklingen av publicistiska medier genom att utveckla den nationella arenan Medier och demokrati**

Pågår. Stödet till arenan Medier och demokrati har förlängts i tre år gemensamt av RUN och KUN för att stärka plattformen för publicistiska medier och arbeta med medie- och informationskunnighet.

- **bredda kulturinstitutionernas publik och främja det gemensamma lärandet genom att utveckla Folkbildning och kultur i samverkan**

Pågår. Folkbildning och kultur i samverkan, FOKIS, har varit en framgångsrik satsning som ska fortsätta utvecklas. Bland annat har ett flertal av de långsiktiga uppdragen till institutioner nu som mål att utveckla sitt arbete inom FOKIS under 2021–2024. Förvaltningen för kulturutveckling har processlett FOKIS och medel för genomförandet övertagits av förvaltningen.

- **bredda utbudet av uttryck för att angå fler barn och unga genom att genomföra fortbildning tillsammans med kommunala musik- och kulturskolor, initiera samverkan med regionalt finansierad kulturverksamhet samt initiera interkommunala samarbeten**

Pågår. Förvaltningen för kulturutveckling erbjuder fortbildningsinsatser för de kommunala kulturskolorna. Ett exempel är hemslöjdskonsulenterna, som delar kunskapsresurser och bistår kulturskolor som vill komma igång med slöjdundervisning. Förvaltningen samarbetar även med den ideella organisationen

Språng för att erbjuda kulturskolor utbildning i tillgänglighet och inkludering med fokus på scenkonstverksamhet.

- **stärka nationella minoriteter och teckenspråkigas egenmakt och tolkningsföreträde att själva formulera kultur- och kvalitetsbegrepp i samråd och dialog med respektive minoritetsgrupp**

Pågår. Förvaltningen för kulturutveckling driver frågan och har nationella minoriteter i sitt kärnuppdrag.

Kulturnämnden uppdaterade sig genom deltagande i de politiska samrådsmötena med de nationella minoriteterna vilket visade på behov av att uppdatering och nyansering av kulturnämndens metoder för arbete med de nationella minoriteterna.

- **höja rösten och kommunicera värdet av yttrandefrihet och demokrati genom att förmedla fakta och fristadskonstnärernas egna berättelser**

Pågår. Fristadprogrammet påverkades av covid-19 och det mesta med anknytning till fristad har skjutits på framtiden. Göteborgs stad har fått besked från Migrationsverket att deras fristadskonstnär har beviljades uppehållstillstånd från oktober.

Det internationella samarbetet har kunnat upprätthållas genom kulturnämndens medverkan i ett möte med nätverket av städer och regioner: ICORN (International Cities of Refuge Network).

För att trots pandemin verka för yttrande frihet och sprida fristadsförfattares alster nationellt och regionalt har en rad aktiviteter initierats exempelvis en utställning och utgivning av en antologi med bidrag från fristadsförfattare.

- **öka andelen barn och unga som är aktiva i idrotts-, och friluftsliv genom att tillsammans med föreningsliv, kommuner och näringsliv utveckla konceptet rörelseförståelse**

Pågår. Genom beslut om långsiktigt uppdrag till RF SISU Västra Götaland har detta arbete inletts. Kulturnämnden beslutade 2020-12-10 att avsätta ytterligare 1 000 000 kronor för att intensifiera arbetet. Detta innebär ansvar för samordning av regionala och delregionala nätverk bestående av representanter från till exempel kommunalförbunden och/eller kommuner, folkhälsosamordnare, näringsliv, specialidrottsförbund, forskning, Centrum för fysisk aktivitet, Generation Pep, skolor och andra som arbetar med stadsutveckling, göra en förstudie om insatser inom området samt att genomföra minst 5 delregionala event kring rörelseförståelse där barn och unga ska bjudas in.

- **verka för en jämlik, jämställd och demokratisk idrottsrörelse och för alla rätt till idrott, genom att utveckla ett nytt regionalt idrottspolitiskt program**

Ej påbörjad. Från och med 2021 har Riksförbundet SISU Västra Götaland ett långsiktigt uppdrag från kulturnämnden som är i linje med prioriteringen.

5.1.3.1 Öka antalet insatser inom kulturen som främjar deltagande i hela regionen och bidrar till landsbygdsutveckling

Sommarens **festivaler** är en central del av kulturutbudet utanför de större städerna. Under 2020 har de i många fall har fått ställa in, exempelvis Kalvfestivalen i Kalv, Valle Baroque i Skaraborg och Subkult i Trollhättan. Några

få har genomförts under reviderade former, bland annat Clandestino Festival, Nordisk Sångfestival, Ornungastämman och den till september framskjutna Nycirkusfestivalen i Rydal. I ett nästa steg försöker kulturnämnden att hitta ett rätt form och tidpunkt för olika stöd. Covid-19 pandemin har inneburit att festivaler som planerats under våren eller sommaren 2021 kommer att få besked först i februari 2021.

Området **Gestaltad livsmiljö** som formulerades i propositionen *En politik för gestaltad livsmiljö* 2017 har som mål att:

Arkitektur, form och design ska bidra till ett hållbart, jämlikt och mindre segregerat samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer, där alla ges goda förutsättningar att påverka utvecklingen av den gemensamma miljön.

Med detta blir det tydligt att satsningen omfattar flera politikområden – och ofta är en angelägenhet för kommunerna.

Under våren har en förstudie tagits fram, ”Rurban Studio”, som fokuserar på hur kommuner kan arbeta mer effektivt och långsiktigt med gestaltade livsmiljöer. Under våren släppte även Boverket en rapport kring regionernas roll i arbetet med gestaltad livsmiljö.

Civilsamhället: ett särskilt krisstöd (totalt 1 800 000) har gått till HembygdVäst, NAV och Maritimt i Väst. Dessa verksamheter har i sin tur fördelat stödet till medlemsföreningar med särskilda ekonomiska behov med anledning av Covid - 19. Dessa civila samhällets organisationer inom kulturarvsområdet främjar deltagande i hela regionen och bidrar enskilt och tillsammans till landsbygdsutveckling och besöksnäring.

Landskapsobservatorium Västra Götaland (LOVG) ska under två år testa att driva ett landskapsobservatorium i praktiken för därefter kunna föreslå hur en mer långsiktig verksamhet bör utformas. Dessutom är man framgångsrika i arbetet med internationella samarbeten och finansiering. Utgångspunkten är tre praktiska fallstudier (LAB 190, Platåbergens Geopark och Dalslands katalysatorgrupp) för att testa samverkansformer, teckna avsiktsförklaringar med samverkanspartner, kartlägga kompetens, bygga en informationsplattform och dokumentera arbetsprocesserna.

Överenskommelse mellan VGR och kommunalförbunden om delregionala utvecklingsmedel

2020 genomfördes en översyn av modellen för delregionala tillväxt- och utvecklingsmedel samt den överenskommelse mellan VGR och kommunalförbunden som reglerar medlen. Förslagen till ny överenskommelse eftersträvar förenklad administration, tydliggörandet av roller och syftet samt förändringar som är i linje med ny regional utvecklingsstrategi, Klimat2030 och Kulturstrategi Västra Götaland 2020 – 2023. För kulturnämnden har processen resulterat i utökat stöd för att skapa förutsättningar för entreprenörskap och idéutveckling som leder till projektverksamhet med extern finansiering, med särskilt fokus på EU-fonder.

Årliga delregionala kulturpolitiska dialoger

Under hösten har kulturnämnden stått värd för fyra delregionala, kulturpolitiska dialoger. Dialogerna hålls årligen med kommunerna i kommunalförbunden, och i år hölls de helt digitalt. 43 av Västra Götalands 49 kommuner deltog. Syftet är att fördjupa flernivåsamverkan mellan kommuner, kommunalförbund och region

genom att identifiera gemensamma ambitioner, prioriteringar och potentiell samverkan ur ett regionalt helhetsperspektiv.

På kommunernas begäran diskuterades tre ämnen med utgångspunkt i kulturstrategin : gestaltad livsmiljö, bibliotek och läsfrämjande, samt kulturskola och ungas eget skapande.

Återkommande utmaningar under samtliga fyra tillfällen:

Gestaltad livsmiljö - det är utmanande att tillämpa 1 %-regeln och att överbrygga mellan kultur- och samhällsbyggnadsförvaltningar. Politikområdet är nytt, vilket skapar behov av stöd och kompetens i inledande arbete, samt kulturmiljöplanering, platsutveckling och offentlig konst.

Bibliotek och läsfrämjande - bemannade och kompetenta skolbibliotek och att främja ungas läslust är utmaningar. Många vill diskutera vilken roll biblioteken kan ha i framtiden och efterfråga regionala kraftsamlingar för digitalisering av biblioteken.

Kulturskola och ungas eget skapande - viljan finns att bredda utbudet och därmed vidga ungas deltagande. Det innebär behov av interkommunal samverkan för drift, lärartjänster, samt innehållslig utveckling.

5.1.4 Västra Götalandsregionen ska verka för att stärka innovationskraften för en hållbar industri

Uppföljningskommentar

Inom detta fokusområde, med indikatorer kopplade till EU:s innovationsindex, betonas kulturens betydelse för innovation, folkbildningens roll för det livslånga lärandet (en indikator i EU:s regionala innovationsindex) och dess roll för utbildningar inom kulturområdet. Vidare är små och medelstora företag centrala då innovation ska skattas, och inom de kulturella och kreativa näringarna, är dessa norm.

Kulturella och kreativa näringar (KKN)

Västra Götalands långsiktiga attraktivitet och konkurrenskraft bygger på att vi kan erbjuda attraktiva platser som får människor att flytta hit eller välja att bo kvar, som attraherar företag, kompetenser och investeringar samt lockar besökare och skapar en positiv identitet. KKN bidrar till Västra Götalands attraktivitet, inte bara genom sysselsättning och ekonomisk tillväxt, utan även till det kitt som gör en plats intressant och trivsamt att verka och bo på eller besöka. Här är mode/textil, spelutveckling och filmproduktion särskilt framstående specialiseringar med unika spetskompetenser inom både näringsliv och innovationsstödssystem. Dessa specialiseringar hur vuxit fram ur de starka konstnärliga forsknings- och utbildningsmiljöer som finns inom både högre utbildning och på yrkesförberedande nivå. Dessa utbildningar genererar ett flöde av kreativa talanger som bildar kluster av entreprenörer och bidrar till att branscher och kultur får sin kompetensförsörjning tillgodosedd.

Bland KKN-företagarna generellt finns stora utmaningar med lönsamhet – i flera branscher lyckas de enskilda företagen inte generera någon vinst vilket tyder på att man bidrar till ett förädlingsvärde på bekostnad av sig själva. Snarare bidrar dessa till mervärden och värdefulla positiva bieffekter för andra företag och branscher och till att stärka den regionala attraktionskraften på ett övergripande

plan. För att bidra till mer hållbara och robusta KKN-företag skulle med fördel ett större fokus på entreprenörskap i bred bemärkelse inom konst och hantverksutbildningar prioriteras under 2021.

RUN och KUN beslutade att prioritera en utlysning av medel inom KKN-programmets insatsområde tre: företags- och kompetensutveckling, eftersom få projekt beviljats inom detta område, trots behov.

I mitten av mars stod det klart att kulturföretagen var bland de hårdast drabbade av pandemins restriktioner. Båda nämnderna beslutade att tillskjuta ytterligare medel till utlysningen, som därmed omfattade 8,5 miljoner kronor. 13 av 33 ansökningar beviljades medel, 10 av RUN och tre av KUN inom samtliga av de åtta branschgrupperna Arkitektur, Audiovisuellt, Bild och form, Kulturarv, Litterärt skapande, bibliotek och press, Mode, Reklam samt Scenkonst och väntas med sina insatser nå uppemot 500 företag.

Av inkomna ansökningar går det att utläsa en ökning av självorganisering, det vill säga att exempelvis designers och hantverkare bildar intresseföreningar för att stärka gemensamma branschintressen.

Utöver KKN-utlysningen har KUN under 2019–2020 utlyst medel i två omgångar för att främja hållbar platsutveckling genom så kallade kultursystem som syftar till ökad samverkan mellan kulturaktörer, näringsliv, kommuner och civilsamhälle. Under 2019/2020 kunde fem system arbeta med förankring, kartläggning och analys. 2020 beviljades tre av kultursystemen totalt 960 000 kronor i steg två för fortsatt utveckling i Bottnafjorden, på Kinnekulle samt östra Orust. Systemen erbjuds utöver finansiering processtöd från förvaltningen för kulturutveckling. Efter periodens slut är målet att aktörerna i systemet ska ha en gemensam målbild och ha avsatt resurser för att arbeta vidare med utvecklingen i området på lång sikt.

Inom programmet för KKN har under 2020 totalt 22 projektbeslut fattats med cirka 17,5 miljoner kronor i medfinansiering från VGR. Av dessa projektbeslut har 13 fattats av RUN med drygt 15 miljoner kronor och 9 av KUN med cirka 2,5 miljoner kronor. Den totala summan av projektbudgetar, inklusive extern medfinansiering är cirka 30 miljoner kronor.

Folkbildningen 2020: samverkan mellan folkhögskolor och kulturinstitutioner förutsätter i hög grad fysisk närhet. Under pandemin har merparten av verksamheten pausats. Studieförbund med stor öppen verksamhet och folkhögskolor med stor internat- och konferensverksamhet har drabbats särskilt hårt under pandemin. Inom kraftsamling fullföljda studier finns inga särskilda händelser att rapportera för perioden.

Arbetet fortsätter för att Västsverige ska etablera sig som ett kunskapscentrum för hållbart byggande, trädgård, byggnadsvård och traditionellt byggande. Hantverkslaboratoriet vid Göteborgs universitet drivs i samarbete med hantverksföretag, branschorganisationer och samhällssektorer. Dacapo Mariestad arbetar för att stärka Mariestad som kunskapscentrum kring hantverk med kulturvårdsprofil och som en plattform och mötesplats för natur-, kulturarvsfrågor och hållbara samhällslösningar med utgångspunkt i småskaliga miljöer. Detta arbete förstärks av Förvaltningen för kulturutvecklings arbete på Byggnadsvård Nääs. Dacapo samverkar med Hantverkslaboratoriet främst via

framtagning av nya yrkeshögskoleutbildningar inom trädgårdens och byggandets hantverk för att främja det livslånga lärandet.

5.1.5 Klimatutsläppen från fossil energi i Västra Götaland ska minska

5.1.5.1 Öka takten i "Klimat 2030 Västra Götaland ställer om"

Den påtvingade ökade digitaliseringen och omställningen av kulturaktiviteter ger positiva sidoeffekter genom reducerade utsläpp från resor. Det pågår ett fortsatt arbete för resursdelning och återbruk inom scenkonstsektorn, vilket föranletts av såväl ett behov av att använda resurser mer effektivt som en ökad medvetenhet om miljö- och klimatpåverkan inom sektorn. Alla nya långsiktiga uppdrag har från och med 2021 för första gången ett gemensamt mål om att bidra till en hållbar utveckling och om kopplingen till FN:s globala hållbarhetsmål Agenda 2030.

Textilmuseet ingår i Västra Götalandsregionens arbete med att ställa om textilbranschen till mer hållbara och cirkulära flöden. Museet kan gestalta de ofta komplicerade processer som det handlar om och öka kunskapen hos publiken vilket förhoppningsvis ökar incitamenten att ställa om även sin privatkonsumtion.

5.1.6 Gynna nyskapande

5.1.7 Gynna nyskapande

 Pågående
Verka för en produktionsmiljö

6 Ekonomiska förutsättningar

Kulturnämnden anvisades i 2020 års budget en ram på 1 200 130 tkr av regionfullmäktige, vilket var en nettohöjning med 6 179 tkr eller ca 0,5 % jämfört med 2019. Anledningen till den låga uppräkningsen var att 16 700 tkr, som erhöles 2019 i tillfälligt bidrag till folkhögskoleområdet, togs bort. Den generella uppräkningsen av regionbidraget var 1,9 %, justerat för folkhögskolemedlen.

Det statliga bidraget inom samverkansmodellen uppgick efter en justering i januari till 328 849 tkr, inklusive särskilda medel för en bibliotekssatsning. Ett tillägg av samverkansmedlen med 36 150 tkr för att mildra effekterna av corona-pandemin beslutades av Kulturrådet i augusti. Medlen var inte ramhöjande och fördelades till utförare inom samverkansmodellen som ett engångsbelopp av kulturnämnden genom ett beslut på nämndens sammanträde i oktober.

De statliga medlen för förstärkning av den musikaliska scenkonsten uppgick 2020 till 12 733 tkr men kommer inte att erhållas för 2021, då statens satsning på området planenligt upphör.

6.1 Ekonomiskt resultat

Resultatet för 2020 uppgår till 669 tkr. I augustis prognos och i helårsbudgeten låg ett nollresultat. Avvikelsen mot prognos och budget är av mindre karaktär.

6.1.1 Resultaträkning beställare regional utveckling

Resultaträkning (mnkr) Årsvärden	Utfall 2020	Budget 2020	Utfall 2019	Avvikelse budget-utfall	Förändring utfall-utfall %
Statsbidrag	358,6	336,4	336,6	22,2	6,5 %
Övriga erhållna bidrag	3,8	3,3	3,7	0,5	1,4%
Övriga intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0%
Verksamheten intäkter	362,4	339,7	340,3	22,7	6,5%
Personalkostnader, inkl. inhyrd personal	-1,3	-2,0	-1,8	0,6	-26,4%
Driftbidrag till utförare inom regionen	-893,4	-896,8	-883,2	3,5	1,2%
Övriga lämnade bidrag	-635,8	-608,4	-607,6	-27,4	4,6%
Verksamhetsanknutna tjänster	-12,6	-13,1	-16,9	0,4	-25,6%
Material och varor, inkl. förbrukningsmaterial	-0,2	0,0	-0,2	-0,2	-24,4%
Lokal- och energikostnader	-0,2	-0,3	-0,5	0,1	-66,6%
Övriga tjänster, inkl. konsultkostnader	-18,0	-18,2	-18,6	0,2	-2,9%
Övriga kostnader	-0,4	-1,1	-1,3	0,7	-71,4%
Avskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Verksamhetens kostnader	-1 561,8	-1 539,8	-1 530,0	-22,0	2,1%
Regionbidrag	1 200,1	1 200,1	1 194,0	0,0	0,5%
Finansiella intäkter/kostnader m.m.	0,0	-0,1	-0,1	0,0	-11,5%
Resultat	0,7	0,0	4,2	0,7	

6.1.2 Intäktsutveckling

Intäkterna av statsbidrag har ökat då Kulturrådet både gjort en ramhöjning av medlen i samverkansmodellen med 5 200 tkr och en engångshöjning med 36 150 tkr för att mildra effekterna av corona-pandemin. Av den tillfälliga höjningen har de medel som avsatts till GöteborgsOperan och Göteborgs symfoniker (19 100 tkr) periodiserats av moderförvaltningen och kommer att utbetalas först 2021.

6.1.3 Kostnadsutveckling

På kostnadssidan följer utvecklingen den intäktsutveckling som skett och ökar i motsvarande grad. Kulturnämnden har fördelat samtliga under året tillkommande bidrag till utförare.

6.2 Eget kapital

Kulturnämndens egna kapital uppgick till 26 961 mnkr vid årets ingång. Därefter har bokslutsdispositioner gjorts med 3 082 mnkr som tillsammans med årets resultat gör att den utgående balansen för 2020 är 24 548 mnkr.

Bokslutsdispositionen innebär att kulturnämnden har lämnat medel till moderförvaltningen.

	Utgående balans 1912	Utgående balans 2012	Differens exkl årets resultat och ev bokslutsdisp
Eget kapital			
Bundet eget kapital	0	0	
Eget kapital, region	22 726	26 961	
Lämnade bokslutsdispositioner, regioninternt	0	-3 082	
Årets resultat, bolag och region	4 235	669	
Summa eget kapital	26 961	24 548	0

6.3 Investeringar

Kulturnämnden har inte genomfört några investeringar under 2020.

7 Bokslutsdokument och noter

Dokumenterna finns som bilagor nedan.

8 Övrig rapportering

8.1 Särskild återrapportering enligt beslut av regionfullmäktige

8.2 Fördjupad rapport till egen nämnd/styrelse